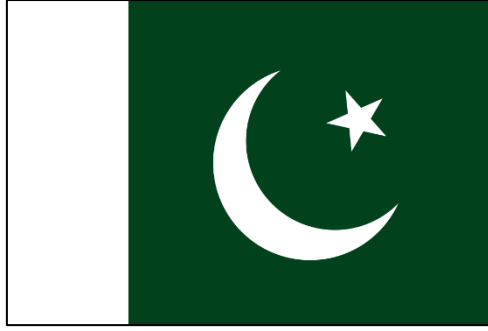

PAKİSTAN ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	6
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	10
EKLER:	13

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Pakistan İslam Cumhuriyeti
Nüfus	231,6 milyon
Dil	Urduca, İngilizce
Yüzölçümü	881.913 km ²
Başkent	İslamabad
Başlıca Şehirleri	Karaçi, Lahor, Faisalabad
Yönetim Şekli	Federal Parlamenter Anayasal Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Arif Alvi
Para Birimi	Pakistan Rupisi (PKR)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: Birleşmiş Milletler (BM), İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), Asya Kalkınma Bankası (ADB), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı (D-8), İngiliz Uluslar Topluluğu, Güney Asya Bölgesel İşbirliği Teşkilatı (SAARC), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (UAEA), Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Şanghay İşbirliği Örgütü / Gözlemci Üye (ŞİÖ), Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği / Diyalog Ortağı (ASEAN), Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün (ICAO).

Coğrafi Konum

Pakistan Güney Asya'da yer almakta olup, doğusunda Hindistan, güneyinde Hint Okyanusu, güneybatısında İran, batı ve kuzeyinde Afganistan ile çevrilidir. Güneyinde yarı tropikal bir iklime sahip olan Pakistan'ın iç kesimlerinde ve yüksek kesimlerinde karasal iklim hâkimdir. Pakistan'ın başkenti İslamabad'dır. Başlıca şehirleri; Karaçi, Faisalabad, Hiderabad, Gujranvala, Lahor ve Peşaver'dir.

Siyasi ve İdari Yapı

Pakistan, 1947 yılında bağımsızlığına kavuşarak İngiliz Hindistan'ından (British India) ayrı bir devlet haline gelmiştir. 1972 yılına kadar Batı Pakistan ve Doğu Pakistan (bugünkü Bangladeş) olmak üzere aralarında 1.700 km mesafe olan iki bölümden oluşan bir ülke olan Pakistan, Bangladeş'in bu tarihte bağımsızlığını ilan etmesiyle bugünkü sınırlarına kavuşmuştur.

Nüfus ve İstihdam

Pakistan dünyanın en kalabalık ülkeleri arasında dokuzuncu sırada yer almaktadır. IMF tahminlerine göre Pakistan'ın nüfusu 2023 yılında 231,6 milyona ulaşmıştır. Ülkenin nüfus artış hızı aile planlama programlarının da katkısıyla 1980'lerin başında %3'ten 2006 yılında %2'ye düşürülmüştür. Bununla beraber ülkede son nüfus sayımı 1988 yılında yapıldığı için nüfus ile ilgili rakamların kesinliği şüphelidir.

Pakistan'da çalışabilir işgücü nüfusun %28'ini oluşturmaktadır. Nüfusun %50'si tarımda, %18'i imalat sektöründe çalışmakta ve %17'si de ticaretle uğraşmaktadır. İşsizlik oranı kentlerde %9, kırsal alanlarda %6 civarındadır.

Doğal Kaynaklar

Sindh bölgesinde hidrokarbon rezervleri geniş bir alana yayılmıştır. Belucistan'da doğal gaz rezervleri bulunmaktadır. Bununla beraber bölgede merkezi hükümetin kontrolü zayıftır ve yerel aşiret liderleri çıkarılan doğal gazdan daha fazla hak talep etmektedirler. Bölgede ruhsat sahibi olan bazı yabancı sermayeli şirketler Marri ve Bugti gibi aşiretlerin engellemeleri yüzünden olağanüstü hal ilan etmek zorunda kalmıştır. Belucistan'daki gaz taşıyan boru hatlarında, ülkenin diğer kesimlerinde de yapılan enerji kesintileri yüzünden sıklıkla arızalar meydana gelmektedir. Ülkede doğalgaz dışında az miktarda petrol, düşük kalitede kömür, demir, bakır, tuz ve kireçtaşı rezervleri mevcuttur.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	348,48	374,66	340,64	-	-	-	-	-
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	5,8	6,1	-0,5	2,5	3,6	4,5	5,0	5,0
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	1 566	1 650	1 471	-	-	-	-	-
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	8,9	12,1	29,2	23,6	12,2	7,9	6,5	6,5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-0,8	-4,7	-0,7	-1,8	-1,6	-1,6	-1,6	-1,7
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	6,3	6,2	8,5	8,0	7,5	6,5	5,5	5,0
Nüfus (milyon)	222,59	227,03	231,55	236,17	240,88	245,68	250,57	255,57
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	73,5	76,2	76,6	72,2	70,4	68,3	66,6	64,1

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

Pakistan'ın ekonomik gelişiminde tarım sektörünün büyük payı vardır. Ülkede gayri safi yurt içi hasılanın yaklaşık %21'ini tarım sektörü oluşturmaktadır. Başlıca tarım ürünleri; pamuk, buğday, pirinç, şeker kamışı ve mısırdır.

Pakistan'ın endüstriyel büyümesinde tekstil sektörü ağırlıklı rolü üstlenmektedir. Pek çok tüketim malı açısından kendi kendine yeterli olan Pakistan'da pamuk ve yün dokumacılığı, hazır giyim sanayi, deri ve deri mamulleri, çimento, sağlık ürünleri ve şeker, meşrubat gibi işlem görmüş gıda maddeleri Pakistan'ın temel endüstri malları arasında yer almaktadır. Ayrıca kimyasal madde üretimi de ülkede önemli bir gelişme göstermiştir.

Pakistan ekonomisinin büyüme performansına dönemler itibariyle bakıldığında, 1980'ler boyunca yıllık ortalama %6 olan oranın 90'ların ilk yarısında %5, ikinci yarısında ise %4 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Ekonominin ve ihracatın sadece pamuk-tekstil ve buğday üçlüsü olarak son derece dar bir tabana sıkışmış olması, ülke ekonomisini doğal olarak dış şoklara ve dalgalanmaların etkilerine açık ve "kırılgan" bir hale getirmektedir. Kamu açıkları ve dış açıklar gibi makroekonomik dengesizlikler de istikrarlı ve yüksek büyüme oranlarının önündeki en ciddi engeller olarak durmaktadır.

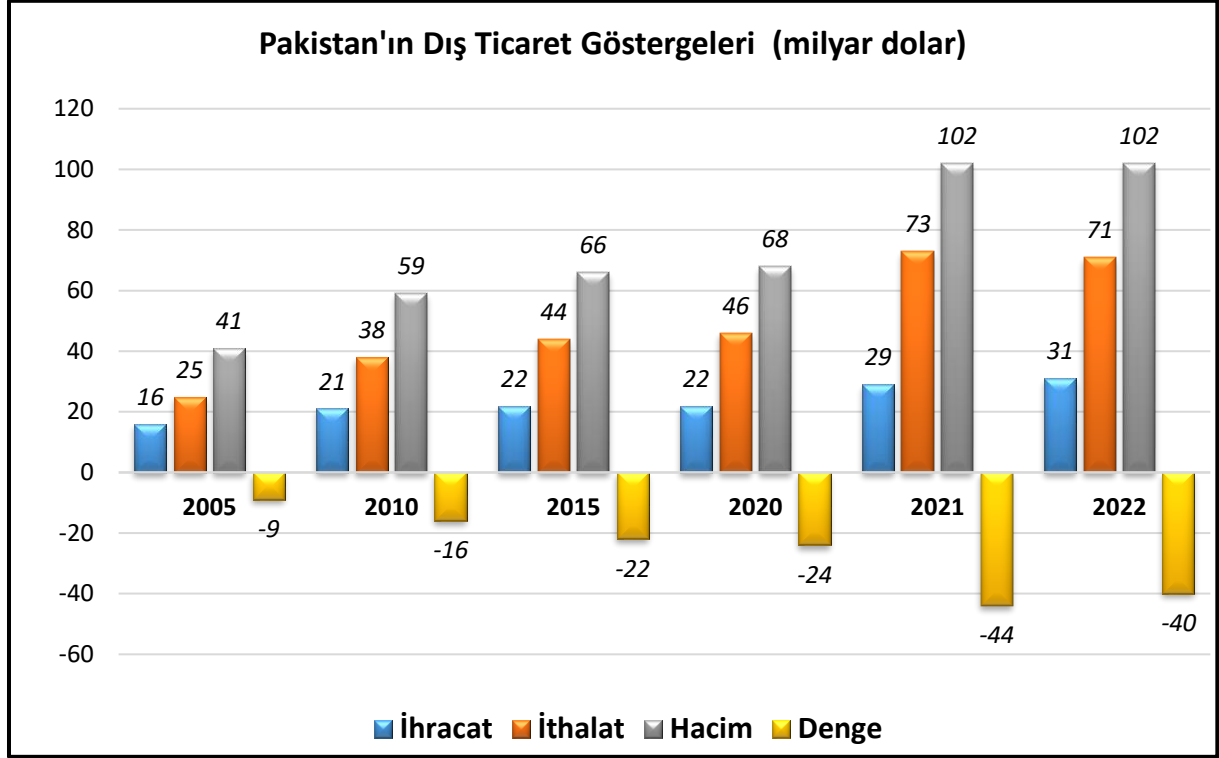
İmalat sanayi ise, 11 Eylül 2001 saldırısından sonra geniş çaplı bir bunalıma girmekle birlikte, hemen ertesinde lağvedilen Amerikan yaptırımları ve sektöre açılan yeni krediler sayesinde toparlanma yoluna girmiştir. Bu alandaki en büyük sorun, Hindistan ile girilen siyasi ve askeri gerginlik olmaktadır. Gerginlik, bu bölgede (Afganistan ve terör eylemleri sorunlarının ön plana çıkması nedeniyle) ikinci plana düşmüş gibi görünmesine karşın, sürekli bir "potansiyel rahatsızlık kaynağı" olarak ortada durmakta ve ekonomik performansın üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır.

Pakistan'ın kalkınma programlarının uygulanmasında, uluslararası finans kuruluşları önemli rol oynamaktadır. IMF ile çeşitli anlaşmalar ve stand-by düzenlemeleri yapılmaktadır.

IMF'in Pakistan'a sağladığı stand-by kredileri, likidite sıkışıklığına önemli bir rahatlama getirmiştir. Bu kredilerin Pakistan ekonomisine sağladığı diğer önemli dolaylı katkı ise, Dünya Bankası, Asya Kalkınma Bankası gibi uluslararası finansal kuruluşlar ile diğer uluslararası ve ulusal kredi kuruluşlarının ve uluslararası yatırımcıların Pakistan'ın mali güvenilirliği konusundaki tereddütlerini bir ölçüde gidermiş olmasıdır. Bu çerçevede, söz konusu uluslararası finans kuruluşları Pakistan'a yönelik kredi hatlarını hayata geçirmeye başlamışlardır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

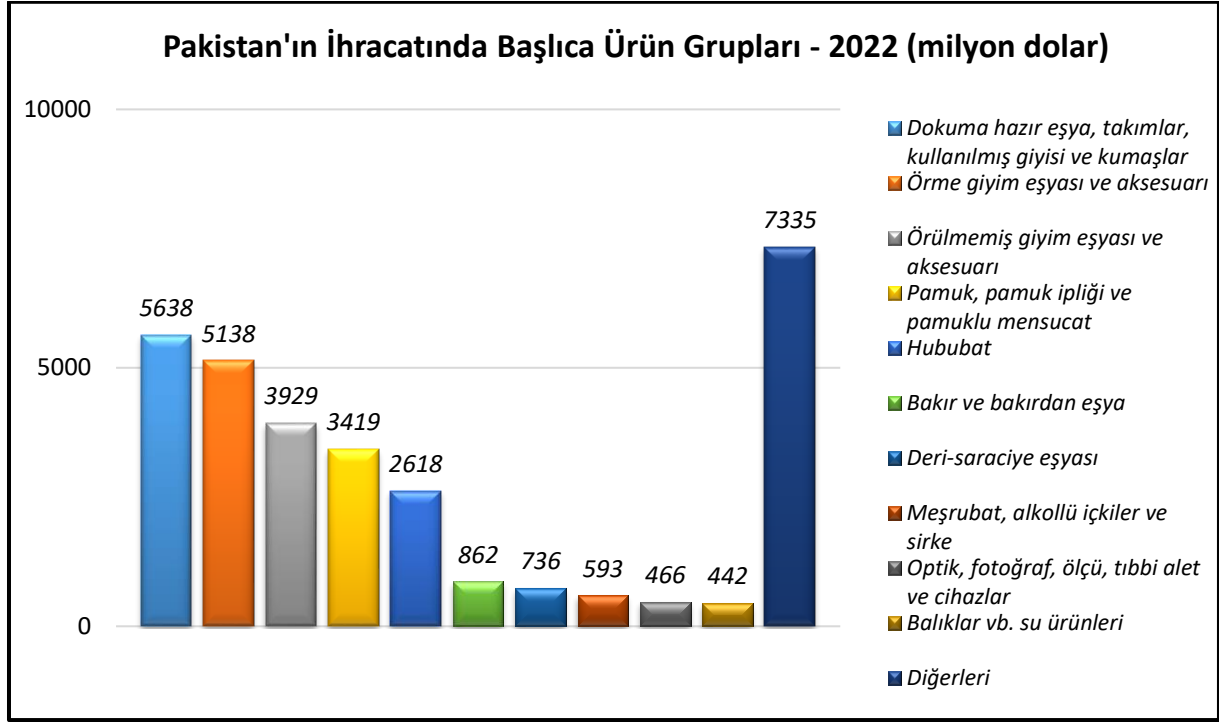

Kaynak: Trademap

2001 yılından beri dünya ticaretindeki genişlemelere paralel olarak Pakistan'ın hem ihracatı hem de ithalatı sürekli artış göstermiştir. Bunun sonucunda 2001 yılında 9,1 milyar dolar olan ihracatı 2022 yılında 31,2 milyar dolara, 9,7 milyar dolar olan ithalatı da 71,1 milyar dolara yükselmiştir. Pakistan dış ticaret dengesi sürekli olarak açık veren ülkelerden biridir. 2022 yılında dış ticaret açığı 39,9 milyar dolara ulaşmıştır.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

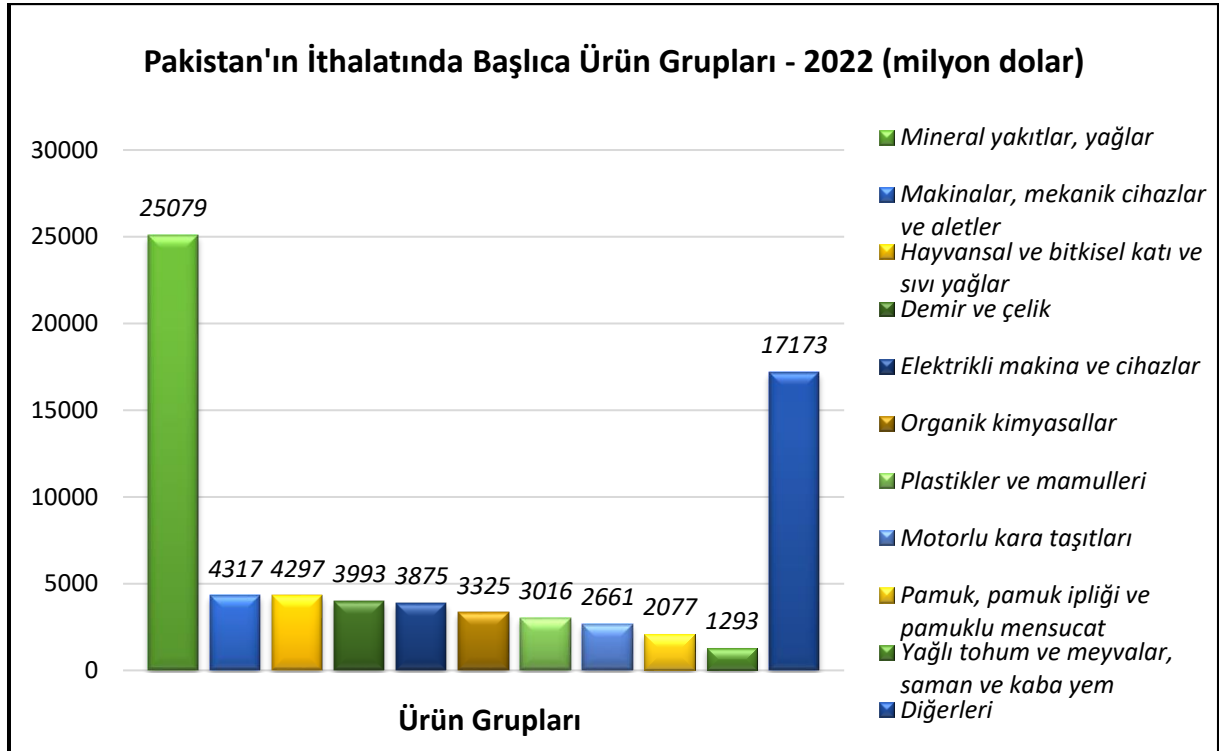
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

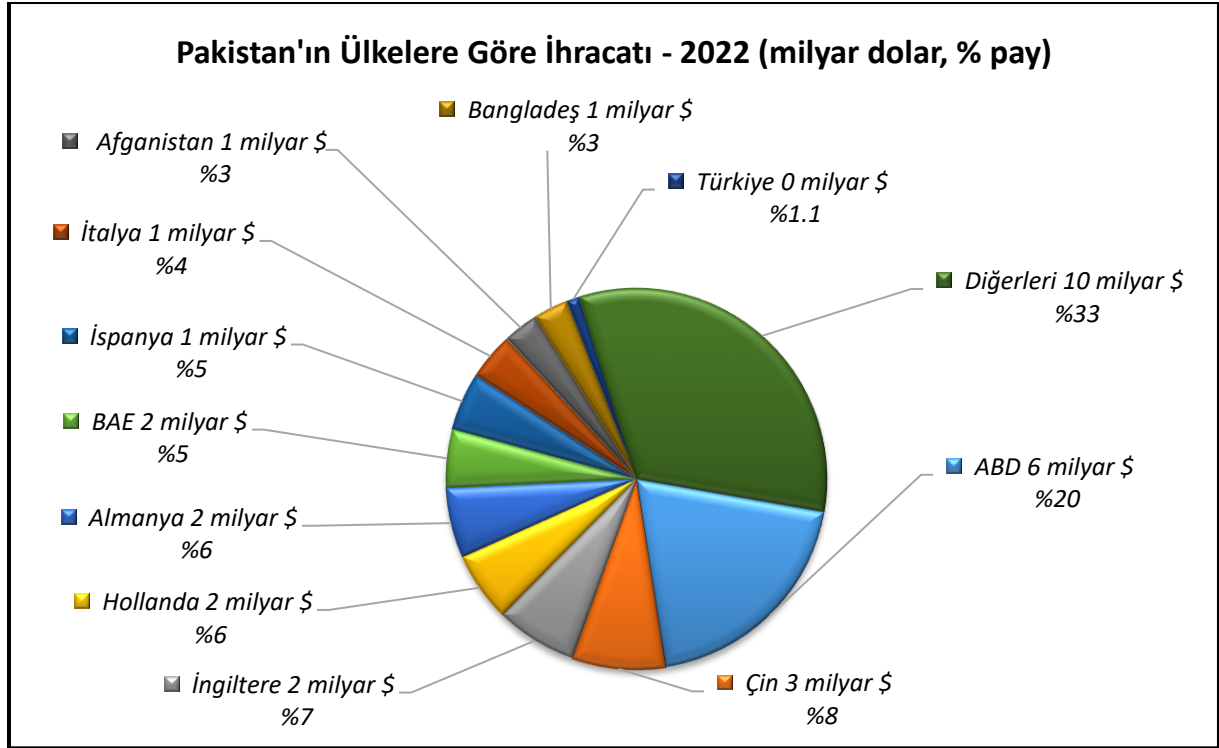

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

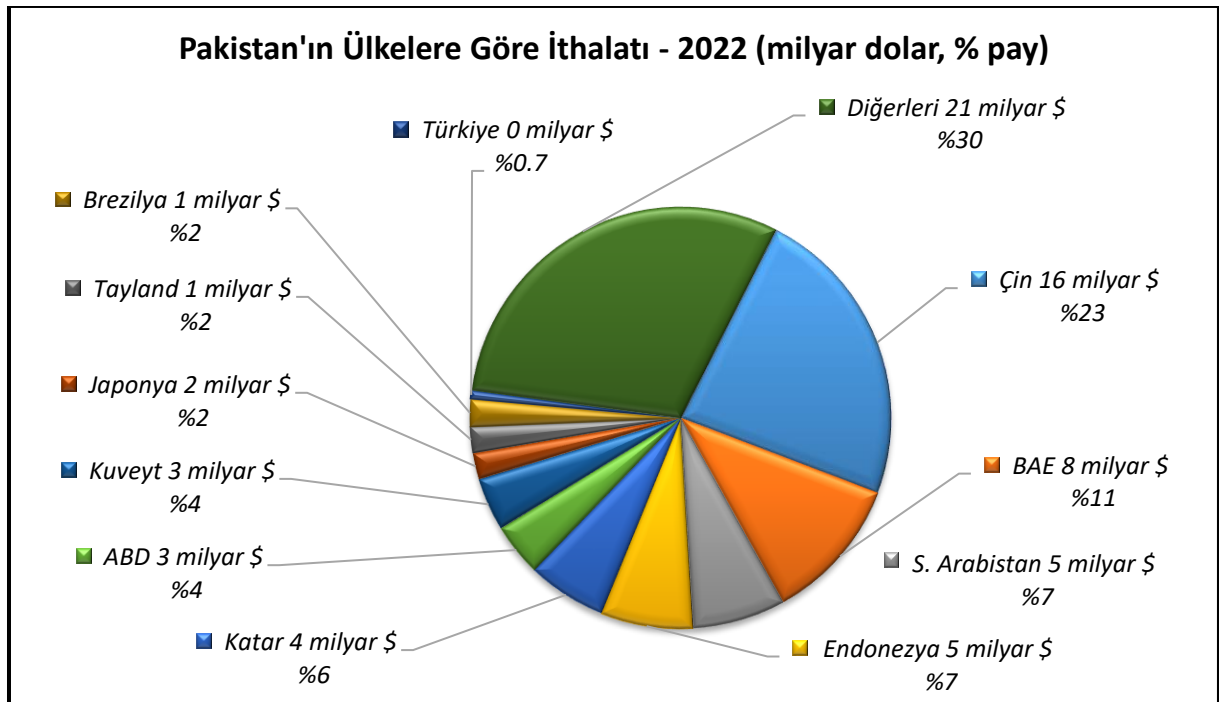
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Pakistan yabancı yatırımlar konusunda liberal bir politika izlemeye devam etmektedir. Bu durumun sebepleri IMF gibi uluslararası örgütlerin etkisi ve politik istikrarsızlık ve yüksek terörist saldırı riski yüzünden yatırımcıların tedirgin olmasıdır. Ülkede yatırım konusunda az sayıda sınırlama mevcutken pek çok sektör için cömert teşvikler sağlanmaktadır. Ülkede önemli özelleştirmelerin hızla yapılmaması ve güvenlik konusundaki problemler yabancı yatırımların önündeki en büyük engeldir.

Çin Pakistan'daki en önemli yatırımcılardan biri olmaya devam etmektedir. Çin'in yatırımlarının çoğunluğu altyapı projelerine yöneliktir. Batılı yatırımcılar gibi Çin'de güvenlik konusu ile ilgilidir. Ortadoğu ülkeleri de özelleştirme projeleri devam ettiği sürece önemli yatırımcılardan olmaya devam edecektir. Çok sayıda nakit zengini körfez kökenli firma ülkede büyük yatırım projeleri ile ilgilidir.

Hükümet yeni Gwadar limanında bir endüstri bölgesi kurmayı planlamaktadır. Bu bölge yeni bir havalimanı ve karayolu bağlantıları ile Orta Asya ve Çin'e yönelik olacaktır.

Enerji sektörü özellikle Pakistan'ın kronik enerji darboğazı yüzünden yabancı yatırımcılar için gelecek vadeden bir alandır. Pakistan'ı İran ve Hindistan'a bağlayacak boru hattı projesi Hindistan'ın Pakistan güvenlik durumu hakkındaki endişelerinden dolayı askıya alınmıştır. Ancak hattın İran - Pakistan arasındaki kısmı için görüşmeler ilerlemektedir.

Doğrudan Yatırım Akışı ve Stoku

	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	2 147	1 339	2 000	950	1 290	1 560	1 890
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	0,62	0,36	0,60	0,30	0,40	0,40	0,50
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	31 337	31 040	33 040	33 990	35 280	36 840	38 730
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-242	-1 331	100	-79	-90	-100	-89
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	1 951	2 859	2 759	2 838	2 928	3 028	3 117

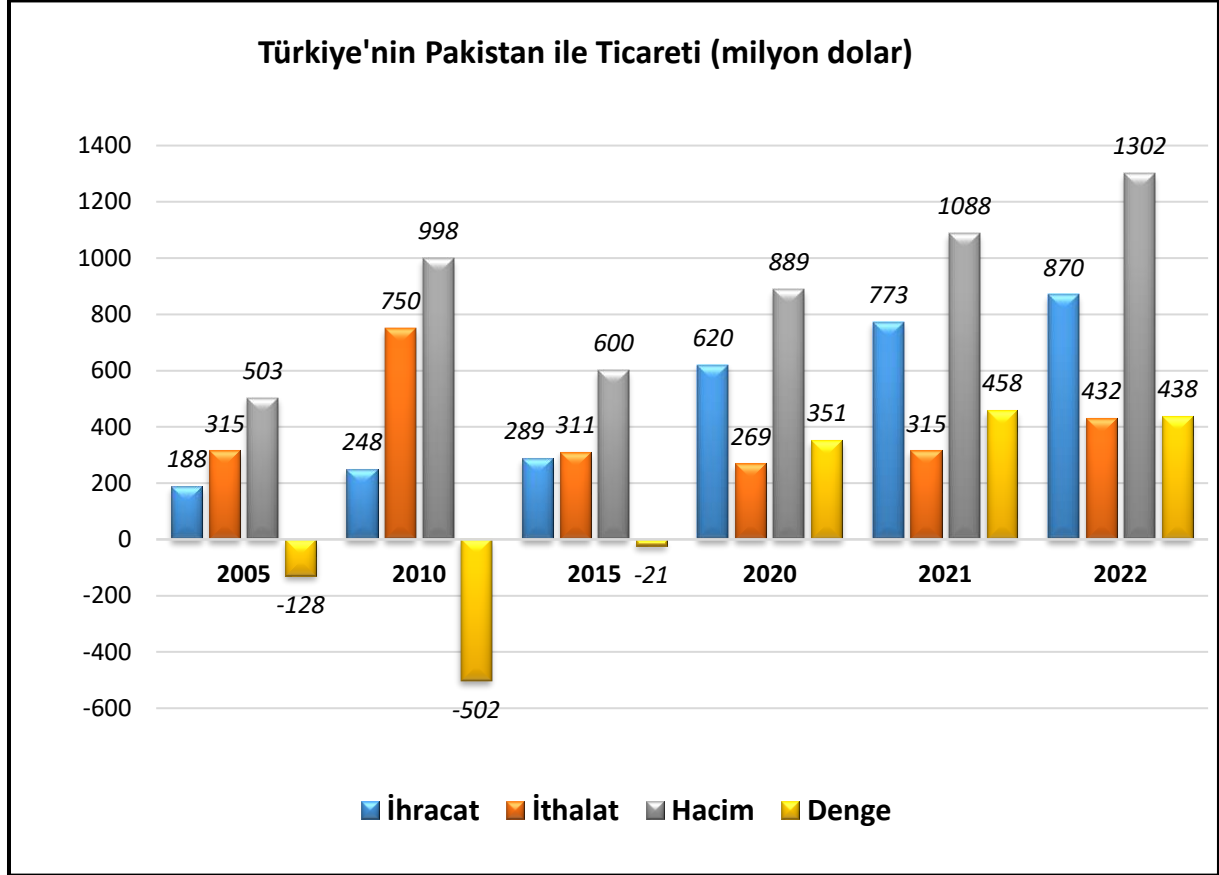
(*) Tahmini Veriler

Kaynak: EIU

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye - Pakistan Dış Ticareti

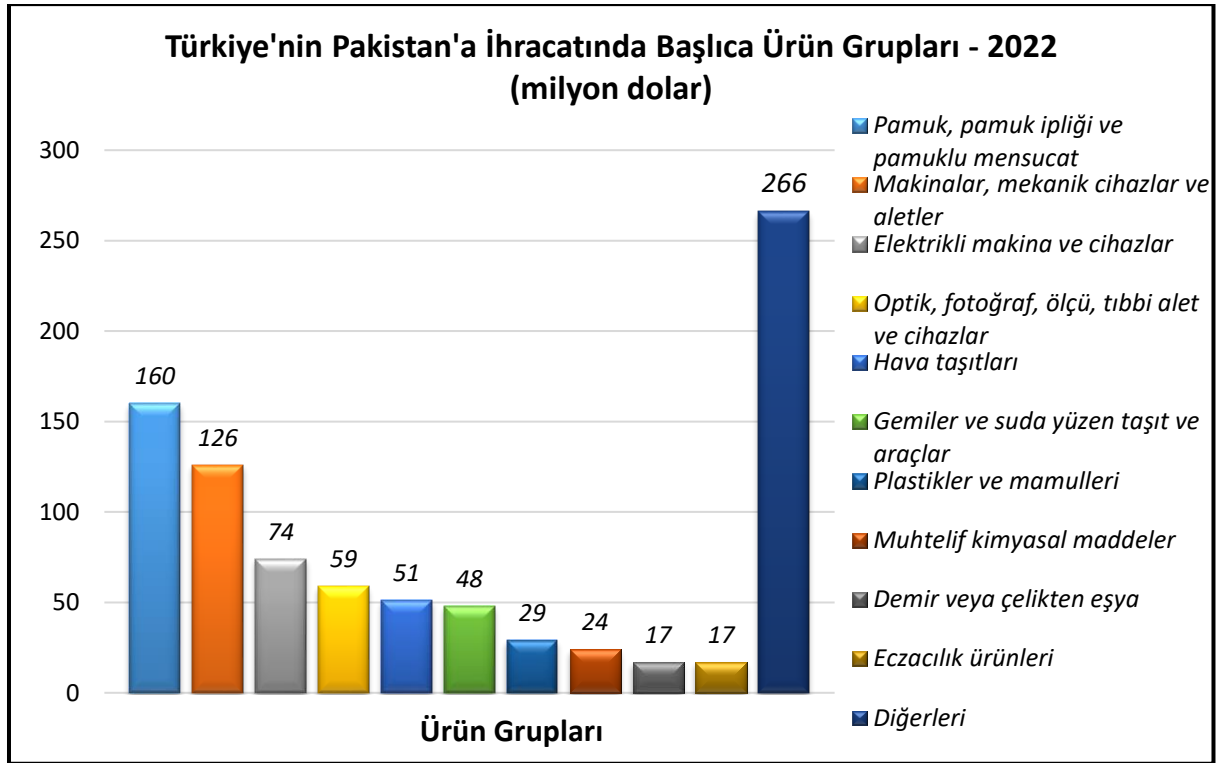

Kaynak: Trademap

İki ülke arasında ticaret hacmi 2022 yılında yaklaşık 1,3 milyar dolar ile en yüksek rakama ulaşmıştır. 2000 yılına kadar zaman zaman lehimize seyreden ikili ticaret, bu yıldan itibaren aleyhimize dönmüş ve Türkiye, Pakistan ile ticarete 2016 yılına kadar sürekli dış ticaret açığı vermiştir. Ticaret dengesi 2016 yılından itibaren yeniden değişmiş ve Türkiye Pakistan'la ikili ticarete fazla vermeye başlamıştır. Türkiye ile Pakistan arasındaki mevcut dış ticaret hacminin iki ülkenin potansiyelinin çok altında olduğu görülmektedir.

Türkiye'nin Pakistan'a en çok ihraç ettiği ürün şunlardır: Pamuk (kardesiz, taranmamış); römorklar ve itici gemiler; pusulalar, diğer seyrüsefer alet ve cihazları; dokuma ipliklerin, mensucatin yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması vb. için makineler; pamuk döküntüleri; sıvı kristalli (LC) tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler; pamuk ipliği; dokunmamış mensucat; buğday unu; tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar.

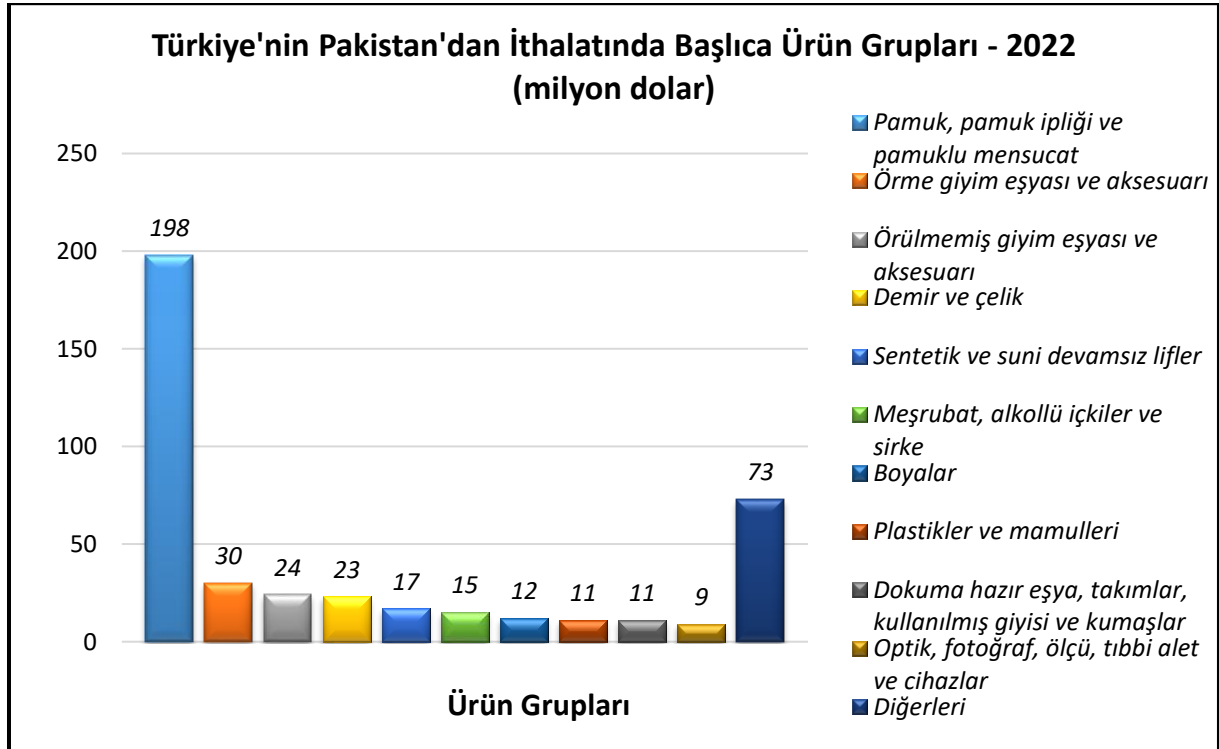
Türkiye'nin Pakistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Pakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'ye Pakistan'dan yapılan ithalatın çok büyük bir bölümünü pamuklu mensucat ve pamuk ipliği oluşturmaktadır. İthalatı yapılan belli başlı diğer ürünler: Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller; etil alkol; hazır giyim ürünleri; sentetik organik boyayıcı maddeler ve stiren polimerleridir.

Yatırım İlişkileri

Türkiye'de 420 adet Pakistan sermayeli firma bulunmaktadır. Söz konusu firmalar ağırlıklı olarak otomotiv, elektronik, telekomünikasyon, makine, ticaret ve bankacılık sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Pakistan'daki Türk yatırımları ağırlıklı olarak enerji, finans, altyapı projeleri ve müteahhitlik sektörlerindedir. Zorlu Holding, Ziraat Bankası, Coca-Cola İçecek ve Ülker gibi büyük Türk şirketleri Pakistan'da yatırım yapan Türk şirketleri arasında yer almaktadır. Önümüzdeki dönemde Pakistan'da özellikle enerji ve müteahhitlik sektörlerinde yeni yatırımlara ihtiyaç duyulmakta ve Pakistan makamlarınca Türk yatırımcılara bu alanlara yatırım yapmaları yönünde çağrıda bulunmaktadır.

Zorlu Enerji, 10 yılı aşkın süredir Pakistan'da yenilenebilir enerji alanında çalışmalarını sürdürmektedir ve ülkenin ilk rüzgar türbinlerinin yapımını tamamlamıştır. Santralin kurulu gücü, cari olarak 56,4 MW'dir. Firmanın üretim lisansında, santralin üretim kapasitesini 300 MW'ye kadar yükseltme opsiyonu bulunmaktadır. Pakistan'daki ilk rüzgar enerjisi yatırımı olması itibarıyla büyük yankı uyandıran proje Pakistan'daki politik çevrelerde ve Pakistan halkı tarafında çok olumlu karşılanmıştır.

2008 yılında Coca Cola İçecek A.Ş. Pakistan'da 6 üretim tesisi ile faaliyet gösteren Coca-Cola Beverages Pakistan Ltd.'ye 100 milyon dolarlık yatırım yaparak %50 hissesini devralmıştır.

TUSAŞ'ın (Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.) havacılık ve savunma sanayii alanlarında Pakistan ile çeşitli projeleri bulunmaktadır. Pakistan'ın F-16 uçaklarının modernizasyonu projesi için 2009 yılında açılan uluslararası ihalede, Belçikalı bir firma ile ön elemeye kalmış ve ihaleyi kazanmıştır. Proje, 2010 yılından itibaren 42 adet Pakistan uçağının birer birer Türkiye'ye gelmesiyle hayata geçmiştir.

EKLER:***EK-1: Pakistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		22 245 688	28 880 006	31 175 925	100	7,9
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	3 258 880	4 277 612	4 364 338	14,0	2,0
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	2 088 922	2 753 873	3 178 188	10,2	15,4
1006	Pirinç	2 102 073	2 158 844	2 352 983	7,5	9,0
6103	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	526 607	837 180	986 269	3,2	17,8
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	452 275	794 273	963 819	3,1	21,3
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	666 217	873 145	941 738	3,0	7,9
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	805 343	1 160 839	915 480	2,9	-21,1
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	406 966	620 249	738 412	2,4	19,1
5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	623 696	662 779	727 380	2,3	9,7
6105	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler (örme)	414 997	593 900	724 579	2,3	22,0
4203	Tabii veya terkip yoluyla elde edilen deri ve köseleden giyim eşyası ve aksesuarı	542 039	652 598	685 087	2,2	5,0
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	321 510	606 523	679 780	2,2	12,1
2207	Etil alkol (alkol derecesi >= %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş diğer alkollü içkiler	346 530	400 847	590 871	1,9	47,4
6115	Külotlu çoraplar,taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çoraplar (örme)	379 300	526 402	576 362	1,8	9,5
6307	Diğer hazır eşya (elbise patronları dahil)	430 091	520 374	552 759	1,8	6,2

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

EK-2: Pakistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		45 841 651	73 106 624	71 104 684	100	-2,7
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	4 201 061	8 023 156	11 069 933	15,6	38,0
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	2 270 679	4 216 847	6 040 237	8,5	43,2
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2 450 928	4 579 629	5 292 728	7,4	15,6
1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	2 112 360	3 418 838	3 855 646	5,4	12,8
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	1 235 030	2 316 777	2 198 259	3,1	-5,1
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	1 317 451	1 772 187	1 963 113	2,8	10,8
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	1 668 202	2 165 804	1 756 915	2,5	-18,9
8703	Otomobiller	861 532	2 287 928	1 748 526	2,5	-23,6
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	2 042 600	2 659 697	1 562 709	2,2	-41,2
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik \geq 600 mm)	447 577	981 039	1 175 087	1,7	19,8
1201	Soya fasulyesi	843 708	1 372 508	1 036 860	1,5	-24,5
1001	Buğday ve mahlut	661 032	815 128	955 850	1,3	17,3
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	627 469	920 899	907 115	1,3	-1,5
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	630 864	879 243	891 253	1,3	1,4
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	656 096	760 302	832 746	1,2	9,5

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

EK-3: Pakistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		22 245 688	28 880 006	31 175 925	100	7,9
1.	ABD	4 143 434	6 094 814	6 275 021	20,1	3,0
2.	Çin	1 867 755	3 042 838	2 561 413	8,2	-15,8
3.	İngiltere	1 726 855	2 110 649	2 037 900	6,5	-3,4
4.	Hollanda	1 095 203	1 401 175	1 814 865	5,8	29,5
5.	Almanya	1 395 550	1 568 420	1 774 639	5,7	13,1
6.	BAE	1 097 303	1 170 170	1 540 873	4,9	31,7
7.	İspanya	794 579	1 025 085	1 404 914	4,5	37,1
8.	İtalya	718 906	893 795	1 230 341	3,9	37,7
9.	Afganistan	871 195	835 873	988 922	3,2	18,3
10.	Bangladeş	583 661	815 613	849 759	2,7	4,2
11.	Belçika	571 275	715 779	766 472	2,5	7,1
12.	Fransa	397 027	454 735	537 003	1,7	18,1
13.	S. Arabistan	432 465	403 997	513 958	1,6	27,2
14.	Kanada	284 929	363 726	463 664	1,5	27,5
15.	Tayland	141 586	252 054	384 354	1,2	52,5
...
19.	Türkiye	357 576	294 443	349 817	1,1	18,8

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

EK-4: Pakistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		45 841 651	73 106 624	71 104 684	100	-2,7
1.	Çin	12 504 581	20 705 497	16 343 912	23,0	-21,1
2.	BAE	4 481 028	7 373 763	7 943 945	11,2	7,7
3.	S. Arabistan	1 895 867	3 781 055	5 148 536	7,2	36,2
4.	Endonezya	2 408 783	4 203 791	4 955 306	7,0	17,9
5.	Katar	1 485 012	2 672 410	4 139 625	5,8	54,9
6.	ABD	2 587 559	3 841 179	3 117 413	4,4	-18,8
7.	Kuveyt	1 123 511	2 278 534	3 082 009	4,3	35,3
8.	Japonya	1 139 122	2 186 175	1 686 593	2,4	-22,9
9.	Tayland	897 350	1 700 776	1 452 956	2,0	-14,6
10.	Brezilya	943 480	1 466 257	1 442 297	2,0	-1,6
11.	G. Kore	1 063 399	1 508 523	1 302 738	1,8	-13,6
12.	G. Afrika	922 900	1 745 819	1 231 448	1,7	-29,5
13.	Malezya	1 087 153	1 319 062	1 076 668	1,5	-18,4
14.	Fas	336 393	587 521	1 000 942	1,4	70,4
15.	Umman	615 703	451 266	971 314	1,4	115,2
...
29.	Türkiye	401 556	534 675	468 830	0,7	-12,3

Kaynak: Trademap, Pakistan Verileri

EK-5: Türkiye'nin Pakistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		620 162	773 093	870 074	100	12,5
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	28 562	118 318	118 331	13,6	0
8904	Römorkörler ve itici gemiler	0	14 152	44 452	5,1	214,1
9014	Pusulalar; diğer seyrüsefer alet ve cihazları	38 451	838	30 790	3,5	3574
8526	Radar cihazları,hava-deniz trafiğine yardımcı telsiz cihazları ve uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz kontrol cihazları	540	1 976	24 443	2,8	1137
8451	Dokuma ipliklerin, mensucatin yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması vb için makineler	16 167	29 758	19 954	2,3	-32,9
5202	Pamuk döküntüleri	957	1 631	18 143	2,1	1012
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	13 041	5 573	16 763	1,9	200,8
5205	Pamuk ipliği (dikış ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	38 330	48 129	14 986	1,7	-68,9
5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış veya lamine edilmiş olsun olmasın)	9 257	15 398	14 807	1,7	-3,8
1101	Buğday unu	0	0	13 687	1,6	0
8437	Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar	3 389	7 992	12 747	1,5	59,5
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	8 096	2 988	11 922	1,4	299
8448	Tekstil makineleri için yardımcı makine, cihaz ve aksam-parçalar (jakard, mekik, tarak, üretme memeleri, platin, tığ vb)	1 559	8 297	11 498	1,3	38,6
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, floresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan organik ürünler	11 785	17 234	11 167	1,3	-35,2
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	2 807	3 570	10 322	1,2	189,1

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

EK-6: Türkiye'nin Pakistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		268 751	314 843	432 349	100	37,3
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	77 376	115 075	96 517	22,3	-16,1
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	32 365	22 119	41 311	9,6	86,8
5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	19 204	12 398	36 238	8,4	192,3
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	0	0	22 613	5,2	0
2207	Etil alkol (alkol derecesi >= %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş diğer alkollü içkiler	8 497	6 955	14 747	3,4	112,0
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	3 717	5 637	12 217	2,8	116,7
5211	Pamuklu mensucat (pamuk oranı < % 85 olan sentetik veya suni liflerle karıştırılmış olup m2. ağırlığı 200 gr.ı geçenler)	8 117	8 434	12 122	2,8	43,7
3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, fluoresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan organik ürünler	5 566	8 347	11 591	2,7	38,9
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	3 710	4 745	11 543	2,7	143,3
5206	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla % 85 den az pamuk içerenler) (perakende satış için hazırlanmamış)	7 547	11 077	11 305	2,6	2,1
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	7 919	6 190	8 292	1,9	34
3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	16	2 430	6 656	1,5	173,9
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	4 999	5 217	6 098	1,4	16,9
6103	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	2 119	3 081	5 954	1,4	93,2
5503	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	612	3 373	5 751	1,3	70,5

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri